

Analiza teksta

Rad Skupštine i atentat

- Atmosfera koja je vladala prilikom donošenja Ustava iz 1921. se vremenom nije mijenjala – zategnuti odnosi između centralista i federalista
- Vlade u periodu 1921-1928. jako nestabilne
- Nakon žustre rasprave u Skupštini 20.6.1928, zastupnik iz radikala, Puniša Račić pucao na više članova HSS-a, među njima i osnivača HSS-a Stjepana Radića, koji od posljedica ranjavanja umire
- Uslijedili su neredi i protesti širom zemlje
- Održani su općinski izbori, na kojima su stranke bliske kralju doživjele poraz
- Skupština više nije zasjedala, vlada je nekoliko puta promjenjena u periodu do 6.1.1929.

Šestojanuarska diktatura

- Uprkos pregovorima sa političarima iz različitih frakcija, koji su nudili različite solucije za rješavanje krize, kralj je 6 I 1929 proklamacijom raspustio skupštinu i stavio Ustav iz 1921. godine van snage
- Ovim je započeo period šestojanuarske diktature – u prvim fazama obračun sa političkim protivnicima
- Teritorijalno preustrojstvo države rezultiralo gubitkom teritorijalnog integriteta BiH – 33 oblasti preimenovane u 9 riječnih banovina. Novi naziv države bio je Kraljevina Jugoslavija
- Rezultati izbora *de facto* poništeni – veliki broj izabranih predstavnika HSS-a i JMO-a ostao bez svojih pozicija
- Započet projekt „integralnog jugoslavenstva“ – koncepcija „troimenog i troplemenog naroda“ prevaziđena

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU

Donošenje Oktroisanog ustava

- Unutrašnja opozicija diktaturi, te što je još bitnije, pritisak stranog kapitala i prije svega pritisak Francuske i Čehoslovačke rezultirali su donošenjem Ustava 3. septembra 1931. godine
- Tekst Ustava nije rezultat bilo kakvog političkog dogovora, niti su građani na bilo koji način participirali u njegovom donošenju, te se zbog toga ovaj ustav u literaturi naziva i Oktroisanim ustavom.
- U raspodjeli moći između kralja i skupštine u Vidovdanskom ustavu moć kralja favorizovana naspram skupštine kao predstavnika građana, te su takve nedemokratske tendencije dalje razrađene u Ustavu iz 1931
- Bitno je naglasiti da su odredbe Oktroisanog ustava u pogledu Ministarskog saveta kao vlade bile identične odredbama u Vidovdanskom ustavu, odnosno da je kralj imao značaju premoć u odnosu na Narodno predstavništvo.

Podjela Kraljevine Jugoslavije na banovine po vidovdanskom ustavu

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU

Oktroisani ustav – analiza teksta

„Kraljevina Jugoslavija je nasledna i ustavna monarhija...

...Ne može biti udruživanja na vjerskoj ili plemenskoj ili regionalnoj osnovi u partijsko-političke svrhe...

...Kralj je zatočenik narodnog jedinstva i državne celine; On je čuvar njihovih svagdašnjih interesa“

- Prokomentirajte ustavne odredbe s obzirom na:
 - Poblje određenje monarhije do 1929 (prema Ustavu iz 1921);
 - Dotadašnje političko organizovanje u zemlji;
 - Ranije određenje nacionalnog pitanja.

Oktroisani ustav – analiza teksta

„Zakonodavnu vlast vrše Kralj i Narodno Predstavništvo zajednički. Narodno Predstavništvo sastavljaju Senat i Narodna Skupština...

...Kralj saziva Narodno Predstavništvo u redovan ili vanredan saziv. Kralj otvara i zaključuje sednice lično, prestonom besedom ili preko Ministarskog saveta, poslanicom ili ukazom...

...Senat sastavljaju senatori: od Kralja imenovani i birani. Senator ne može biti mlađi od četrdeset godina. Odredbe o broju biranih senatora i njihovom izboru propisuju se zakonom. Kralj može imenovati toliki isti broj senatora koliko ih je biranih“

Pojasnite odnos Kralja i Narodnog Predstavništva imajući u vidu:

- a) da su izbori za Narodnu skupštinu bili javni;
- b) da dio senatora koji je biran nisu birali građani.

Oktroisani ustav – analiza teksta

„U slučaju rata, mobilizacije, nereda i pobune, koji bi doveli u pitanje javni poredak i sigurnost države ili kad su do te mere u opšte ugroženi javni interesi, Kralj može, u tom izuzetnom slučaju, ukazom narediti da se privremeno preduzmu sve izvanredne, neophodno potrebne mere u celoj Kraljevini ili u jednom njenom delu nezavisno od ustavnih i zakonskih propisa“

- Odredite položaj kralja u odnosu na ustavne odredbe u slučaju vanrednog stanja!

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU

HVALA NA PAŽNJI!